

Náhrada škody a věcná příslušnost soudu

Spor o náhradu škody způsobené porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka ve smyslu § 3 odst. 2 Zákona o konkursu a vyrovnání není sporem „z dalších obchodních závazkových vztahů, včetně sporů o náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti“, a to s přihlédnutím k občanskoprávnímu pojetí tohoto odpovědnostního vztahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3161/2011, ze dne 27.9.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce E., s. r. o., se sídlem v P., zastoupeného H. D., advokátkou, se sídlem v P., proti žalovaným 1/ F. B., a 2/ J. M., obou zastoupených JUDr. T.T., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 162.160,70 Kč s příslušenstvím a částky 37.003,- Kč, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 47 Cm 27/2008, o dovolání žalovaných proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2011, č. j. 3 Cmo 153/2010-153, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2011, č. j. 3 Cmo 153/2010-153, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. dubna 2009, č. j. 47 Cm 27/2008-97, se zrušují a věc se postupuje k dalšímu řízení Okresnímu soudu v Havlíčkově Brodě jako soudu věcně příslušnému k řízení v prvním stupni.

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 21. dubna 2009, č. j. 47 Cm 27/2008-97, uložil Krajský soud v Hradci Králové žalovaným (1/ F. B. a 2/ J. M.) zaplatit žalobci (E., s. r. o.) do 3 dnů od právní moci rozsudku společně a nerozdílně částku 162.160,70 Kč s tam specifikovaným příslušenstvím (tvořeným zákonným úrokem z prodlení v sazbě 2 % ročně) a částku 37.003,- Kč (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1/ Žalovaní byli v době od 6. března 1991 do 13. ledna 2004 jednateli společnosti Stavební obnova, spol. s r. o. (dále jen „společnost S“).

2/ L. H. - dále jen „L. H.“ (jako prodávající) a společnost S (jako kupující) uzavřeli v době od srpna 2003 do prosince 2003 ústní kupní smlouvy, na základě kterých dodal L. H. společnosti S stavební materiál za celkovou kupní cenu ve výši 179.554,90 Kč, přičemž první z vystavených faktur byla splatná 1. září 2003 a poslední 22. prosince 2003. Na kupní cenu uhradila společnost S pouze 17.394,20 Kč.

3/ Pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. února 2005, č. j. 38 Cm 147/2004-53 (rozsudek nabyl právní moci 8. dubna 2005), bylo společnosti S uloženo zaplatit L. H. částku 162.160,70 Kč s příslušenstvím tvořeným úroky z prodlení a náklady soudního řízení ve výši 37.003 Kč.

4/ Usnesením ze dne 24. srpna 2005, č. j. 40 K 28/2005-18 prohlásil Krajský soud v Hradci Králové (dále též „konkursní soud“) konkurs na majetek společnosti S (již jako společnosti v likvidaci).

5/ L. H. přihlásil pohledávku přiznanou mu výše označeným rozsudkem do konkursu vedeného na majetek společnosti S, kde byla pohledávka zjištěna.

6/ Usnesením ze dne 25. dubna 2007, č. j. 40 K 28/2005-125, zrušil konkursní soud konkurs vedený na majetek společnosti S pro nedostatek majetku.

7/ K 31. prosinci 2013 vykazovala společnost S závazky po lhůtě splatnosti nejpozději v lednu 2003 v celkové výši 3.079.567,71 Kč.

8/ Společnost S měla pohledávky po lhůtě splatnosti vůči více věřitelům. Šlo o Okresní pojišťovnu zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví (pohledávka ve výši 3.228,- Kč a 9.341,- Kč splatná do května 2003), B. B. (pohledávka z nedoplatku půjčky, zůstatek dluhu ve výši 142.347,- Kč, zjištěný k 19. prosinci 2003), prvního žalovaného (zůstatek půjčky ve výši 204.500,- Kč, splatné k 31. prosinci 2002), F. H. a B. K. (pohledávka ve výši 31.180,- Kč, splatná 18. listopadu 1997), P. M. (pohledávka ve výši 36.400,- Kč, splatná v období do 20. prosince 1997), L. Z. (pohledávka ve výši 641.551,60 Kč, splatná 24. dubna 2001), B.T. Stadlec (pohledávka ve výši 45.689,- Kč, splatná 23. března 2001), E. HB (pohledávka ve výši 641.551,60 Kč, splatná 3. května 2001), V. K. (pohledávka ve výši 51.975 Kč, splatná 17. září 2002), E. HB, V. HB (pohledávka ve výši 170.628,- Kč, splatná 30. prosince 2001) a V. T., sdružení I. (pohledávka ve výši 1.179 Kč, splatná 24. července 2003, pohledávka ve výši 9.193,- Kč, splatná 14. listopadu 1993 a pohledávka ve výši 27.766,- Kč, splatná 19. listopadu 2003).

9/ L. H. (jako postupitel) uzavřel dne 21. listopadu 2007 se žalobcem (jako postupníkem) smlouvu o postoupení pohledávky (dále jen „postupní smlouva“), jejímž předmětem byly nároky uplatněné v této věci.

Na tomto základě pak soud dospěl k závěru, podle kterého:

1/ Společnost S měla v srpnu více věřitelů s pohledávkami po lhůtě splatnosti po dobu delší 3 měsíců, takže byla v úpadku (§ 1 odst. 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání - dále též jen „ZKV“).

2/ Žalovaní porušili povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti S (§ 3 odst. 1 a 2 ZKV), ač ta byla v úpadku.

3/ V době, kdy tuto povinnost měli, žalovaní uzavírali jménem společnosti S smlouvy, z nichž vznikly závazky, které nebyly uspokojeny v konkursu prohlášeném posléze na majetek společnosti S.

4/ Tím žalovaní způsobili věřiteli L. H. škodu ve výši 162.160,70 Kč, přičemž k této pohledávce náleží i její příslušenství v podobě zákonných úroků z prodlení a nákladů na její vymáhání před soudem (ve výši 37.003,- Kč).

5/ Jde o celou neuhrazenou pohledávku, neboť v konkursu nebylo na pohledávku ničeho plněno a smlouvy, z nichž vzešly pohledávky, byly uzavřeny v době (od srpna 2003 do prosince 2003), kdy byli žalovaní v prodlení se splněním povinnosti dané ustanovením § 3 odst. 2 ZKV; potud soud poukázal na „rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 1395/2005“ (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, který je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu).

K odvolání žalovaných Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 31. ledna 2011, č. j. 3 Cmo 153/2010-153, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu věci zjištěného soudem prvního stupně (coby dostatečného pro rozhodnutí sporu) a přitakal i závěru, že je dána odpovědnost žalovaných za tvrzenou škodu. K tomu dále uvedl (vycházející z ustanovení § 1 odst. 2 a 3 a § 3 odst. 2 ZKV a z ustanovení § 420 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku - dále též jen „obč. zák.“) následující:

1/ Odpovědnost osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV za porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu. První tři předpoklady této odpovědnosti (1/ porušení právní povinnosti /protiprávní úkon/, 2/ vznik škody a 3/ příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody /kauzální nexus/) jsou objektivního charakteru a důkazní břemeno ohledně nich leží na žalobci coby poškozeném. Čtvrtý předpoklad (zavinění) má subjektivní povahu a jeho existence se předpokládá (bylo tedy na žalovaných, aby prokázali, že škodu nezavinili).

2/ Pro rozhodnutí ve sporu bylo třeba především posoudit, zda společnost S byla v rozhodném období (od srpna 2003 do prosince roku 2003, kdy uzavírala kupní smlouvy s L. H.) v úpadku.

3/ I podle odvolacího soudu bylo v řízení bezpečně prokázáno, že společnost S měla v rozhodném období více věřitelů, jejichž pohledávky byly již po datu splatnosti.

4/ Protože žalovaní vůči existenci těchto závazků společnosti S ničeho nenamítali. „je třeba ze skutečnosti, že své splatné závazky společnost nesplnila, vyvodit pouze to, že nebyla schopna tuto svou povinnost splnit“. I odvolací soud má tedy za to, že v rozhodném období (od srpna 2003 do prosince roku 2003) byla společnost S v úpadku (§ 1 odst. 2 ZKV).

5/ Dlužno dodat, že prohlášením konkursu na majetek společnosti S byl její úpadek osvědčen.

6/ Žalovaní (jako jednatelé společnosti S) porušili v rozhodné době zákonnou povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti. V řízení bylo rovněž prokázáno, že společnost S v době prodlení žalovaných s podáním návrhu na prohlášení konkursu uzavírala kupní smlouvy s L. H., jemuž z vyúčtované kupní ceny nebyla zaplacená částka 162.160,70 Kč (pohledávku přiznal L. H. pravomocně soud i s příslušenstvím a s náklady soudního řízení).

7/ Ohledně tvrzené škody z konstantní judikatury vyplývá (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2010, sp. zn. 29 Cdo 1481/2009), že skutečnou škodou, jež věřitelům může vzniknout tím, že nebyl podán návrh na prohlášení konkursu, ač se tak mělo stát dle § 3 ZKV, se rozumí rozdíl mezi částkou, již by se věřitelům dostalo na úhradu jejich pohledávek v konkursu, kdyby návrh byl podán včas, a částkou, kterou nakonec na úhradu svých pohledávek v konkursu obdrželi; to platí i pro věřitele, jejichž existující pohledávky v době, kdy měl být podán návrh na prohlášení konkursu, ještě nebyly splatné. U věřitelů, jejichž pohledávky vznikly až v době prodlení osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV, se splněním povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu, se takovou škodou rozumí rozdíl mezi tím, co dlužníku zbývá splnit věřiteli v době, kdy je návrh na prohlášení konkursu podán, a částkou, kterou věřitel posléze obdržel v konkursu na úhradu této pohledávky.

8/ V projednávané věci vznikla pohledávka L. H. vůči společnosti S až v době prodlení žalovaných se splněním povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu. Příčinou škody vzniklé L. H. je právě porušení povinnosti žalovaných podat (včas) návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti. Z povahy rozhodnutí o zrušení konkursu pro nedostatek majetku společnosti S je pak zjevné, že L. H. na úhradu své pohledávky v konkursu nic neobdržel. Škodou je tudíž celý dluh z titulu nezaplacené kupní ceny dodaného zboží včetně příslušenství a nákladů spojených s uplatněním pohledávky podle § 121 odst. 3 obč. zák.

9/ Žalovaní neprokázali, že škodu nezavinili, proto za ni v souladu s § 3 odst. 2 ZKV odpovídají společně a nerozdílně.

10/ Žalobce je aktivně legitimován k vymáhání náhrady škody na základě postupní smlouvy.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), namítají, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a požadují, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí je podle dovolatelů dán proto, že řeší právní otázku v rozporu s hmotným právem i jeho ustáleným výkladem. Na tomto základě pak dovolatelé (po obsáhlé reprodukci rozhodnutí soudů nižších stupňů) vytýkají odvolacímu soudu nesprávnost jeho „názoru“.

Konkrétně především namítají, že v řízení „nebyl vůbec argumentován“ právní názor, proč a zda vůbec byla společnost S v úpadku. Sporná (podle nich) byla i nejen existence samotného závazku (rozuměj pohledávky) L. H. (kterou zpochybňovali s tím, že předložené uznání závazku je neplatné).

Navíc je velmi problematické (uvádí se dále v dovolání), zda se společnost S skutečně nacházela ve stavu úpadku, když (připustíme-li mnohost věřitelů) nebyl proveden žádný důkaz o tom, že by společnost S nebyla schopna plnit své splatné závazky.

Schopnost takové závazky plnit je objektivní stav; jde o odbornou otázku, kterou se soudy nezabývaly. Konstatovaly pouze, že o předlužení jde, jestliže příslušná osoba má více věřitelů a její splatné závazky jsou vyšší než její majetek a že do ocenění dlužníkovy majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat. Soudy zůstaly pouze u tohoto obecného konstatování, aniž by se skutečně zabývaly otázkou, zda v době vzniku pohledávky L. H. byla společnost S v úpadku (tedy pokud měla více věřitelů a její splatné závazky přesahovaly její majetek, jaký byl majetek společnosti a jaký by byl i očekávaný výnos z podnikatelské činnosti do budoucna).

Dovolatelé míní, že společnost S v úpadku nebyla, takže její bývalé jednatele nemůže stíhat žádná odpovědnost. Potud připomínají, že přestali být jednatele společnosti S v roce 2004, takže byl-li úpadek zjištěn v roce 2004, „není možné jim stav mezi těmito dvěma okamžiky přičíst k tíži“. Mají za to, že jde o cílený útok žalobce na ně, neboť žalobce skoupil konkursní pohledávky a všechny vymáhá tímto způsobem s cílem dovolatele úplně ožebračit.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout. Přitom „upozorňuje“, že ač je spor veden o zaplacení částky 162.160,70 Kč s příslušenstvím, je dovolání podáno pouze do částky 128.132.012,- Kč s příslušenstvím. Je rovněž názoru, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., neboť v něm není uvedeno, z jakého důvodu má mít rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam. Odkazuje-li dovolání na ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ a b/ o. s. ř., pak v něm podle žalobce též není uvedeno jakou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, je řízení postiženo, respektive v čem spočívá nesprávné právní posouzení věci. Polemiku o spornosti pohledávky L. H. má žalobce za bezpředmětnou, s tím, že ta byla potvrzena pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 28 Cm 147/2004-53.

V řízení bylo prokázáno (uvádí žalobce ve vyjádření), že společnost S byla v době, kdy dovolatelé uzavírali smlouvy s L. H., v úpadku ve formě insolvence a je proto bezpředmětné zabývat se námitkou dovolatelů, že nebyl prokázán úpadek ve formě předlužení. Namítají-li dovolatelé, že žádná odpovědnost její bývalé jednatele stíhat nemůže, opět uvádí tento názor bez jakéhokoliv důkazu.

Dovolatelé v replice k vyjádření žalobce (z 22. března 2012) zopakovali dovolací námitky, jak jsou reprodukovány výše. Podáním došlým Nejvyššímu soudu 20. srpna 2013 pak dovolatelé namítli s poukazem na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. června 2013, č. j. 4 Cmo 142/2013 v jiném jejich sporu se žalobcem, že kdyby ono usnesení odvolacího soudu mělo být správné, pak by byl dán i nedostatek věcné příslušnosti soudu v této věci.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nejvyšší soud se nejprve (i v reakci na výhradu žalobce ve vyjádření k dovolání) zabýval přípustností dovolání. Dovolání v této věci může být přípustné jen podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. (tedy tak, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam).

Dovozují-li dovolatelé zásadní právní význam napadeného rozhodnutí z (jimi tvrzeného) rozporu s hmotným právem, pak vymezují přípustnost dovolání argumentem, s nímž dikce § 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř., v rozhodném znění přípustnost dovolání nespojuje. Dovolatelé nicméně přiléhavě

uvedli, že napadené rozhodnutí odporuje ustálenému výkladu práva (co do závěru o úpadku společnosti S). Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným (dle § 237 odst. 1 písm. c/, odst. 3 o. s. ř.) právě proto, že napadené rozhodnutí odporuje ve výkladu věnovanému úpadku společnosti S ustálené judikatuře Nejvyššího soudu (jak bude zmíněna níže).

K námitce žalobce, že dovolání rozsahem směřuje jen do částky 128.162,12 Kč, Nejvyšší soud uvádí, že ta má zjevně původ v tom, že dovolatelé na titulní straně dovolání označují věc tak, že jde „o „zaplacení 128.162,12 Kč s příslušenstvím“. Vysvětlení, jež k této výhradě podali dovolatelé ve své replice z 22. března 2012 (srov. její bod II.), žádný smysl nedává, neboť Nejvyššímu soudu není známo, proč by předmět řízení v této věci měl být na jakémkoli podání dovolatelů vymezován údaji o jiném sporu týchž účastníků. S přihlédnutím k celému obsahu dovolání nicméně nemá Nejvyšší soud pochyb o tom, proti jakému rozhodnutí odvolacího soudu dovolání směřuje, ani o tom, že z formulace v dovolání, podle které „žalovaní podávají dovolání proti napadenému rozsudku odvolacího soudu v celém rozsahu“, plyne, že výrok o věci samé byl dovoláním napaden beze zbytku. Vadné označení věci na titulní straně dovolání je tak očividně jen chybou v psaní (jejíž povahu dovolatelé svou replikou jen zvýraznili).

K žalobcem namítanému vadnému vymezení dovolacích důvodů Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že pro účely posouzení dovolání v tomto ohledu má za právně bezcenný obsah podání z 19. srpna 2013, jímž dovolatelé svou dovolací argumentaci nově doplnili o výhradu, že spor rozhodoval věcně nepřislušný soud. Přihlédnout k novému vymezení dovolacího důvodu po uplynutí k podání dovolání totiž Nejvyššímu soudu zapovídá ustanovení § 242 odst. 4 o. s. ř.

Žalobci pak lze přisvědčit v tom, že dovolatelé sice ohlašují též uplatnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. písm. a/ o. s. ř., k takto ohlášenému dovolacímu důvodu však sami žádnou dovolací argumentaci nepřirazují a argumenty, jež by bylo možné přiřadit tomuto dovolacímu důvodu, dovolání ani neobsahuje. Dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. tak dovolatelé vskutku řádně neuplatnili (a po uplynutí lhůty k podání dovolání již k doplnění /potud vadného/ dovolání v dotčeném směru přistoupit nemohou - srov. § 241b odst. 3 o. s. ř.). Podle svého obsahu je nicméně dovolání kritikou správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, jež vystihuje druhý z ohlášených dovolacích důvodů (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Nejvyšší soud se tedy u přípustného dovolání zabýval dále správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 1 ZKV dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky (odstavec 1). Fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku i tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkova majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat (odstavec 2).

Dle ustanovení § 3 ZKV právnická osoba nebo fyzická osoba-podnikatel, která je v úpadku, je povinna

bez zbytečného odkladu podat návrh na prohlášení konkursu. Právnícká osoba v likvidaci má tuto povinnost, jen je-li předložena (odstavec 1). Povinnost podle odstavce 1 mají i statutární orgány právnické osoby, likvidátor právnické osoby v likvidaci, je-li předložena, a zákonní zástupci fyzické osoby. Jestliže osoby tuto povinnost nesplní, odpovídají věřitelům za škodu, která jim tím vznikne, ledaže prokáží, že škodu nezavinily; je-li těchto osob více, odpovídají společně a nerozdílně (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již v srpnu 2003 (naposledy ve znění nálezu pléna Ústavního soudu uveřejněného pod číslem 210/20013 Sb.) a později nedoznala změn.

Napadené rozhodnutí vychází (obecně vzato) z těch judikatorních závěrů, jež Nejvyšší soud zformuloval k povaze a předpokladům odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu poprvé v rozsudku ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1220/2005, uveřejněném pod číslem 33/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 33/2008“). V R 33/2008, z něž ve své rozhodovací praxi ustáleně vychází a jehož závěry přejímá též rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 1395/2005 (citovaný soudem prvního stupně) a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1481/2009 (citovaný odvolacím soudem), Nejvyšší soud uzavřel, že:

1/ Odpovědnost osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV za porušení povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit (průkazem, že jejich zavinění není dáno).

2/ Skutečnou škodou, jež věřitelům může vzniknout tím, že nebyl podán návrh na prohlášení konkursu, ač se tak mělo stát dle § 3 ZKV, se rozumí rozdíl mezi částkou, již by se věřitelům dostalo na úhradu jejich pohledávek v konkursu, kdyby návrh byl podán včas, a částkou, kterou nakonec na úhradu svých pohledávek v konkursu obdrželi; to platí i pro věřitele, jejichž existující pohledávky v době, kdy měl být podán návrh na prohlášení konkursu, ještě nebyly splatné. U věřitelů, jejichž pohledávky vznikly až v době prodlení osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV se splněním povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu, se takovou škodou rozumí rozdíl mezi tím, co dlužníku zbývá splnit věřiteli a částkou, kterou věřitel posléze obdržel v konkursu na úhradu této pohledávky

3/ Žaloba o náhradu škody opírající se o úpravu obsaženou v § 3 ZKV nemůže uspět, (není dán znak protiprávnosti) nebyl-li návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka nebo návrh na vyrovnání vůbec podán a nebyl-li na základě takového návrhu (lhostejno, zda podaného dlužníkem nebo věřitelem) osvědčen úpadek dlužníka prohlášením konkursu na jeho majetek, povolením vyrovnání, případně zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku.

Odvolací soud pak nepochybil ani v tom, že se pro účely posouzení, zda dovolatelé v rozhodné době porušili povinnost podat návrh na prohlášení konkursu na majetek společnosti S (jako její tehdejší jednatelé) zabýval tím, zda společnost S byla v rozhodné době v úpadku.

V této souvislosti je třeba odmítnout (jako pro výsledek dovolacího řízení bezcennou) výtku dovolatelů, že odvolací soud pouze konstatoval definici předložení a u tohoto obecného konstatování zůstal.

Z napadeného rozhodnutí se totiž zřetelně podává, že odvolací soud sice citoval ustanovení § 1 odst. 3 ZKV (jež obsahuje definici předložení coby jednu ze dvou forem úpadku dlužníka), stejně tak ovšem citoval ustanovení § 1 odst. 2 ZKV (jež obsahuje definici platební neschopnosti coby druhou ze dvou forem úpadku dlužníka), přičemž jeho rozhodnutí následně ústí v závěr o úpadku společnosti S dle § 1 odst. 2 ZKV (tedy o úpadku ve formě platební neschopnosti). Na závěru o úpadku společnosti S ve formě předložení dle § 1 odst. 3 ZKV rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá a kritika dovolatelů se potud mívá se skutečným obsahem napadeného rozhodnutí.

Ze skutkového rámce dané věci též vybočuje (s právním posouzením věci odvolacím soudem se míjí) výtka, podle níž je předložené uznání závazku neplatné. Napadené rozhodnutí vychází z toho, že pohledávka vůči společnosti S byla žalobci přiznána pravomocným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové.

Napadené rozhodnutí přesto v rovině právní neobstojí. Odvolací soud závěr, podle kterého společnost S byla v rozhodném období v úpadku, dovedl z toho, že:

- v řízení bylo prokázáno, že společnost S měla v rozhodném období více věřitelů, jejichž pohledávky byly již po datu splatnosti a
- protože žalovaní vůči existenci těchto závazků společnosti S ničeho nenamítali. „je třeba ze skutečnosti, že své splatné závazky společnost nesplnila, vyvodit pouze to, že nebyla schopna tuto svou povinnost splnit“.

Z takto pojaté argumentace však nelze usuzovat na úpadek dlužníka (společnosti S) v žádné z jeho forem.

K úpadku dlužníka ve formě platební neschopnosti (tedy k ustanovení § 1 odst. 2 ZKV, o které opírá své závěry odvolací soud) Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 564/2001, uveřejněném pod číslem 83/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 83/2004“) vysvětlil, že v úpadku je jen takový dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, tedy že u dlužníka objektivně nastala situace, která brání uspokojit pohledávky věřitelů ve stanovené (smluvené či jinak určené) době splatnosti, i kdyby chtěl. Jestliže dlužník disponuje prostředky, které mu umožňují bez zbytečného odkladu splatné pohledávky věřitelů uhradit, avšak není k tomu ochoten (např. proto, že tyto pohledávky neuznává, vede spor o jejich výši nebo proti nim uplatňuje pohledávky vlastní), nejsou splněny podmínky úpadku ve smyslu § 1 odst. 2 věty první ZKV; potud Nejvyšší soud poukázal na bod XIV. stanoviska svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. června 1998, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek str. 181-182 (357-358).

Srov. k tomu v obdobných souvislostech např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. května 2004, sp. zn. 29 Odo 257/2002, uveřejněné pod číslem 53/2005 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 29 Cdo 4462/2011, uveřejněné ve zvláštním čísle I. časopisu Soudní judikatura (Judikatura konkursní a insolvenční), ročník 2012, pod číslem 11 (v posledně označeném usnesení Nejvyšší soud uzavřel, že z toho, že je zde delší dobu dlužníkem dobrovolně neuspokojená vykonatelná /exekučním titulem podložená/ pohledávka, úsudek o neschopnosti dlužníka k její úhradě bez dalšího vyvozovat nelze).

Jinak řečeno, podle ustálené konkursní judikatury Nejvyššího soudu ze skutečnosti, že společnost S nesplnila své splatné závazky, bez dalšího neplyne, že tohoto nebyla schopna; takový úsudek, jenž rezignuje na jakékoli zkoumání majetkových poměrů dlužníka, je logicky vadný.

Dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl tudíž uplatněn právem.

U přípustného dovolání přihlíží Nejvyšší soud z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), též k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jednou z těchto vad je postiženo i řízení v této věci.

Řízení bylo zahájeno žalobou podanou u Krajského soudu v Hradci Králové 22. ledna 2008. O spor vyvolaný konkursem podle zákona o konkursu a vyrovnání nejde (srov. § 9 odst. 3 písm. t/ o. s. ř., ve znění účinném do 31. prosince 2007, ve spojení s ustanovením § 432 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení /insolvenčního zákona/, ve spojení s důvody rozsudku Nejvyššího

soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. 29 Cdo 3375/2010, uveřejněného pod číslem 41/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) a věcná příslušnost krajského soudu k projednání a rozhodnutí sporu v prvním stupni se nepodává ani z ustanovení § 9 odst. 2 až 4 o. s. ř., ve znění účinném ke dni podání žaloby.

Spor o náhradu škody způsobené porušením podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka ve smyslu § 3 odst. 2 ZKV není ani sporem „z dalších obchodních závazkových vztahů“, včetně sporů o náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti“ (§ 9 odst. 3 písm. r/ o. s. ř., ve znění účinném ke dni podání žaloby, a to s přihlédnutím k občanskoprávnímu pojetí tohoto odpovědnostního vztahu, jak bylo popsáno v R 33/2008.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), pro vadné právní posouzení a popsanou vadu řízení zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc postoupil k dalšímu řízení věcně příslušnému okresnímu soudu (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)